

Sygnatura akt IV U 451/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 stycznia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu – IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Renata Żywicka

po rozpoznaniu w dniu 4 stycznia 2021 r. w Elblągu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w E.

z dnia 20 lutego 2020 r., numer (...)

z udziałem I. Z.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż ubezpieczony I. Z. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako osoba wykonująca pracę na podstawie umów zlecenia zawartych z płatnikiem składek (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w M. w okresach od 1 maja 2017 r. do 31 maja 2017 r., od 1 listopada 2017 r. do 15 stycznia 2018 r., od 1 sierpnia 2018 r. do 15 sierpnia 2018 r. i od 1 września 2018 r. do 25 grudnia 2018 r.;**
- 2. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. na rzecz skarżącej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt IV U 451/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 lutego 2020r., znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia stwierdził, że I. Z. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 1 maja 2017r. do 31 maja 2017r., od 1 listopada 2017r. do 15 stycznia 2018r., od 1 sierpnia 2018r. do 15 sierpnia 2018r. oraz od 1 września 2018r. do 25 grudnia 2018r. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z płatnikiem składek (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Jednocześnie organ rentowy ustalił podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne za poszczególne miesiące i lata w kwotach wskazanych w tej decyzji.

Powyższą decyzję płatnik składek zaskarżył odwołaniem wnosząc o zmianę decyzji w całości i stwierdzenie, że I. Z. w okresach wskazanych w decyzji nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy o dzieło na rzecz płatnika składek (...) sp. z o.o. Nadto wniósł on o zasądzenie od organu rentowego na rzecz spółki kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania płatnik wskazał, że w zakresie wszystkich zawartych umów, I. Z. otrzymał do wykonania ściśle określony zakres prac, a efektem ich realizacji było wykonanie konkretnych, zindywidualizowanych dzieł. W

każdym przypadku I. Z. miał wykonać (a nie starać się wykonać) konkretne ustalone z góry dzieło, posiadające trwałe i widoczny efekt, o indywidualnym charakterze. Ponadto w toku postępowania skarżący uzupełnił swoje stanowisko wskazując, że umowy stanowiące podstawę zaskarżonej decyzji, z uwagi na wadliwą reprezentację spółki i naruszenie normy art. 210 k.s.h., są nieważne od dnia ich zawarcia i w związku z tym nie powinny wywoływać skutków prawnych.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. W ocenie pozwanego umowy zawierane pomiędzy płatnikiem składek a I. Z. były jedynie nazywane umowami o dzieło, a w rzeczywistości takimi umowami nie były, gdyż nie przewidywały osiągnięcia konkretnego i samoistnego w przyszłości rezultatu, a strony w istocie umówiły się w tych umowach na wykonywanie zwykłej, powtarzalnej pracy, która nie stanowi dzieła. Odnosząc się zaś do oświadczenia skarżącej spółki odnośnie nieważności zawartych umów, pozwany wskazał, że rygor bezwzględnej nieważności, na gruncie niniejszej sprawy, może być przez Sąd złagodzony, gdyż umowy zlecenia, a za takie właśnie organ rentowy uznał umowy łączące spółkę z I. Z., do swojej ważności nie wymagają formy pisemnej.

Sąd ustalił, co następuje:

Płatnik składek - (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w M. w dniu 4 stycznia 2016r. dokonał rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym. Jedyńm wspólnikiem spółki jest I. Z. posiadający 91 udziałów spółki o łącznej wartości 4.550 zł. Organem uprawnionym do reprezentowania spółki jest zarząd, a do składania oświadczeń w imieniu spółki jest upoważniony każdy z członków zarządu samodzielnie. W skład zarządu wchodzi - Prezes Zarządu I. Z. oraz Wiceprezes Zarządu A. Z. (wcześniej Z.). Spółka nie ustanowiła rady nadzorczej ani pełnomocnika.

W dniu 1 maja 2017r. skarżąca spółka reprezentowana przez Prezesa Zarządu I. Z. podpisała z członkiem zarządu I. Z. umowę o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wykonanie prac związanych z umożliwieniem zamawiającemu realizacji usług reklamowych poprzez wytypowanie miejsc świadczenia usług reklamowych oraz wykonania plakatowania zakończonego fotografowaniem na obszarze wskazanych w umowie miejscowości. Kolejne umowy zawierane przez spółkę z I. Z., datowane na 1 listopada 2017r., 1 grudnia 2017r., 1 stycznia 2018r., 1 sierpnia 2018r., 1 września 2018r., 1 października 2018r., 1 listopada 2018r. oraz 1 grudnia 2018r. dotyczyły: stworzenia wg. zaleceń zamawiającego projektów graficznych oraz fotografii reklamowych, prac remontowych lokalu przy ul. (...) w M., montażu i demontażu banerów reklamowych, naprawy i remontów banerów reklamowych oraz plakatowania na trasie M. – M. - P.. Wszystkie umowy w imieniu spółki podpisała A. Z..

W okresie od 4 września 2019r. do 3 października 2019r. pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeprowadził kontrolę płatnika składek między innymi w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenie społeczne, jak również zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. W wyniku przeprowadzonej kontroli pozwany organ stwierdził, że w zawieranych przez spółkę i (...) umowach cywilnoprawnych nie określono konkretnego rezultatu, a praca wykonana przez I. Z. w rzeczywistości sprowadzała się do starannego działania wykonawcy umowy. Czynności wykonywane w ramach tych umów miały charakter działań powierzonych, powtarzalnych, technicznych i nosiły znamiona umowy zlecenia. Nie były działaniem twórczym i w ich ramach nie wykonywano oznaczonego dzieła. Umowy nie charakteryzowały się też żadnymi szczególnymi tylko dla nich cechami, podkreślającymi ich indywidualny, incydentalny charakter.

W wyniku powyższych ustaleń organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, stwierdzając podleganie zainteresowanego do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia i ustalając wysokość składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne z tytułu umowy zlecenia za okresy wskazane w decyzji.

(dowód: odpis z KRS dot. spółki k. 68-70, kopie umów koperta k. 9 – a.s., decyzja - akta kontroli ZUS)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie płatnika składek zasługiwało na uwzględnienie, aczkolwiek jedynie wobec nieważności umów zawieranych przez Spółkę (...) z I. Z..

Wskazać więc należy, że w art. 65 k.c. zostały określone ogólne dyrektywy wykładni oświadczeń woli, które stosuje się nie tylko w celu ustalenia ich treści, ale także w celu stwierdzenia, czy dane zachowanie było w ogóle oświadczeniem woli, czy dana czynność prawna doszła do skutku oraz jaki jest jej charakter prawny. W ramach dyrektyw płynących z art. 65 § 1 k.c. sąd dokonując wykładni oświadczenia woli bada również ważność czynności prawnej, w tym, czy osoba, która złożyła dane oświadczenie woli, była do tego uprawniona. Sporne umowy zostały podpisane przez członków zarządu spółki prawa handlowego, będącymi jednocześnie współnikami spółki. Stąd też badając okoliczności, w których doszło do wyrażenia woli obu stron danej czynności prawnej, w tym przypadku umowy pomiędzy spółką a członkiem zarządu, należy sięgnąć do przepisów prawa handlowego.

W myśl art. 1 § 1 k.s.h. wszelkie sprawy dotyczące organizacji spółek prawa handlowego, w tym dotyczących organizacyjnej relacji pomiędzy organami spółki, a także czynności podejmowanych pomiędzy członkami zarządu a spółką reguluje Kodeks spółek handlowych. Natomiast zgodnie z art. 2 k.s.h. w sprawach określonych w art. 1 § 1 k.s.h., a zatem również sprawach dotyczących wewnętrznej organizacji spółki i czynności podejmowanych przez poszczególne organy spółki i nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego.

Z treści przywołanych wyżej przepisów wynika, że przy badaniu okoliczności, w których doszło do składania oświadczeń woli pomiędzy spółką a członkiem zarządu, zdolność do podejmowania czynności prawnych w imieniu spółki oceniamy według przepisów Kodeksu spółek handlowych, a treść czynności prawnej według przepisów Kodeksu cywilnego. W spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością stosownie do art. 210 § 1 k.s.h. w umowie między spółką a członkiem zarządu spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą wspólników. Zatem Kodeks spółek handlowych nie przewiduje możliwości zawarcia umowy cywilnoprawnej pomiędzy członkiem zarządu, a spółką reprezentowaną przez innego członka zarządu, jak również możliwości zawarcia umowy pomiędzy zgromadzeniem wspólników, a członkiem zarządu spółki. Umowy takie może zawierać wyłącznie rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą wspólników. Przepis art. 210 § 1 k.s.h. dotyczy zarówno umów związanych z pełnioną funkcją w zarządzie spółki, jak i umów zawieranych z członkami zarządu poza stosunkiem organizacyjnym. W tym miejscu dodać należy, że przepisy Kodeksu spółek handlowych w zakresie, w jakim nie odsyłają do możliwości odrębnych uregulowań w statucie spółki mają charakter przepisów bezwzględnie obowiązujących. Dlatego też sporne umowy (nazwane przez strony, które je podpisały umowami o dzieło) są umowami nieważnymi w rozumieniu art. 58 § 1 k.c., bowiem zostały zawarte w sposób sprzeczny z art. 210 k.s.h. (tak też Sąd Apelacyjny w Łodzi, sygn. III AUa 786/18, LEX nr 1439153).

Trzeba podkreślić, że wprawdzie art. 210 § 1 k.s.h. nie reguluje skutków jego naruszenia, jednak w judykaturze przeważające jest stanowisko, że naruszenie tego przepisu powoduje bezwzględną nieważność czynności prawnej - art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2019r., I CSK 122/16 i przywołane tam orzecznictwo). W ocenie Sądu orzekającego w tej sprawie, umowa zawarta pomiędzy spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, reprezentowaną przez członków zarządu a innym członkiem zarządu jest umową nieważną od dnia jej podpisania i nie rodzi żadnych skutków, w tym skutków wynikających z ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 266).

Idąc dalej za wywodem poczynionym w cytowanym wyżej wyroku Sądu Najwyższego, w orzecznictwie sądów przyjmuje się, że norma płynąca z art. 210 § 1 k.s.h. ma charakter bezwzględnie obowiązujący, nie można zatem w umowie spółki inaczej określić kręgu podmiotów uprawnionych do jej reprezentowania w sytuacjach wskazanych w tym przepisie. Nie ma tu zatem zastosowania art. 103 § 1 k.c., przewidujący możliwość potwierdzenia czynności dokonanych przez zawierającego umowę w odniesieniu do tzw. czynności prawnej kulejącej, gdyż czynność bezwzględnie nieważna od momentu jej dokonania, nie ma możliwości potwierdzenia przez właściwy organ spółki. Tak samo z samego faktu wypłacenia członkowi zarządu wynagrodzenia na podstawie nieważnej umowy nie można wywieść skutku w postaci objęcia członka zarządu spółki obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Wynagrodzenie członka zarządu spółki wypłacone na podstawie nieważnej umowy nie wchodzi do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, gdyż umowa nieważna od samego początku nie rodzi obowiązku objęcia

ubezpieczeniami społecznymi. Może być zaś – jako świadczenie nienależne – dochodzone w innym procesie między spółką a członkiem zarządu.

W świetle powyższego, wobec bezwzględnej nieważności zawartych umów stanowiących podstawę zaskarżonej decyzji, Sąd nie widział potrzeby prowadzenia postępowania w celu ustalenia, czy umowy te były faktycznie umowami o dzieło, czy też innymi umowami.

Ostatecznie więc Sąd uznał, że decyzja pozwanego nie odpowiadała prawu i dlatego też, stosownie do art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił ją i orzekł jak w pkt 1. wyroku.

Konsekwencją uwzględnienia odwołania było zasądzenie na rzecz skarżącej spółki kwoty 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2. wyroku). Zgodnie z treścią art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Koszty należne skarżącej, tj. koszty zastępstwa procesowego, ustalono na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.).